

فرزاد فیض‌اللهی
عضو اتاق بازرگانی ایلام

بهره‌گیری از ظرفیت‌های صادراتی همسایگان

شرایط صادرات در دولت تدبیر و امید به‌شدت سخت شد و صادرکنندگان نه‌تنها شاهد گشایشی در فعالیت‌های تجاری نبودند، بلکه در تنگناهای عجیبی نیز گرفتار شدند.

این درحالی است که بازارهای صادراتی خوبی در کشورهای همسایه داریم. اگر به ظرفیت صادرات به این کشورها توجه می‌کردیم می‌توانستیم از این منبع ارزآوری خوبی برای کشور داشته باشیم که متأسفانه با سختگیری‌های به عمل آمده در امر صادرات و وضع قوانین متعدد و ناگهانی این فرصت از دست رفت.

در تشریح این فرصت‌های صادراتی می‌توان به ظرفیت صادرات خدمات فنی مهندسی اشاره کرد.

همسایگان ما عموماً کشورهایی هستند که نیاز به بازسازی دارند و می‌توانند به‌عنوان ظرفیت‌های بالفعل برای خدمات فنی مهندسی ایران مورد استفاده قرار گیرند.

این درحالی است که در کمال تاسف و در عین ناباوری، سهم ایران از بازار صادراتی کشورهای همسایه کمتر از ۵ درصد است. صادراتی که امروزه به این کشورها انجام می‌شود، تنها دارای ارزش حجمی است، چراکه کالایی مانند کاشی و سرامیک عمده کالاهای صادراتی ما به این کشورها هستند. اما از نظر ارزش تجاری نتوانسته‌ایم موفق عمل کنیم و از ظرفیت‌های این بازار به درستی بهره ببریم.

در مقابل، کشورهای رقیب نه‌تنها در صادرات خدمات فنی مهندسی به همسایگان ما موفق بوده‌اند، بلکه در صادرات کالاهایی مانند خودرو نیز سهم مناسب و قابل توجهی را کسب کرده‌اند. به عنوان مثال، کشور ترکیه امروزه بیش از ۸۰ درصد بازار صادراتی کشورهای هدف ایران را به خود اختصاص داده است.

برای موفقیت در امر صادرات باید علاوه بر حمایت از تولیدصادرات‌محور، تجار و بازرگانان را در بازاریابی و بازاریابی محصولات نیز یاری کرد.

متأسفانه در کشور ما نه از تولیدکننده و نه از صادرکننده درست و هدفمندی انجام نمی‌شود. در کشورهای پیشرفته و کشورهای که در امر صادرات موفق بوده‌اند، یارانه‌های بسیار خوبی به صادرکنندگان پرداخت می‌شود.

به عنوان مثال، صادرکنندگان در این کشورها از مالیات معاف هستند و تسهیلات ارزان قیمت در اختیار آنها قرار می‌گیرد. این موضوع در کوتاه‌مدت موجب رونق گرفتن صادرات آنها خواهد شد و از سویی اشتغالزایی و سرمایه‌گذاری بالایی را نیز برای کشور به همراه خواهد داشت. این در حالی است که در کشور ما برعکس برنامه‌های حمایتی کشورهای همسایه سیاست‌گذاری می‌شود. اخذ مالیات، تسهیلات گران قیمت، حمل‌ونقل گران و مواردی از این قبیل نیز از جمله مشکلات و موانعی است که بر سر راه صادرکنندگان ما قرار دارد.

متأسفانه امروزه نرخ حمل‌ونقل در کشور ما بیش از دو برابر و نرخ کالاها هزار برابر شده است.

به عبارتی می‌توان گفت برای نمایش میزان افزایش نرخ کالاها ضریبی باقی‌مانده است. این امر نشان‌دهنده سیاست‌های غلط و نادرستی است که تا امروز اجرایی شده است. علاوه بر مشکلات ایجادشده بر اثر سیاست‌های ضدحمایتی صادرات، برخی تصمیمات و سیاست‌های کلان اقتصادی نیز مشکلاتی برای صادرکنندگان ایجاد کرده است. مانند ارز ۴۲۰۰ تومانی که از تصمیمات اشتباه دولت دوازدهم بود.

نتیجه این تصمیم را در شرایط کنونی جامعه و وضع معیشت مردم مشاهده می‌کنیم. صادرکنندگان نیز از آسیب‌های ارز ۴۲۰۰ تومانی در امان نبوده و این مشکل همچنان ادامه دارد.

در مناظره رئیس سازمان حمایت با رئیس کمیسیون کشاورزی مجلس مطرح شده

پرونده ارز مرجع را پسندیم

ظرفیت‌ها و چالش‌های پیش‌روی صنایع غذایی کشور کدام است؟ چگونه می‌توان مسیر فعالیت تولیدکنندگان این حوزه

مهم را هموار کرد؟ بدون شک فعالیت بهینه کارخانجات صنایع غذایی، نه تنها به رونق این اقتصاد مهم، اشتغال آفرین و ارز آور

کمک می‌کند، بلکه زمینه رضایت مصرف‌کنندگان را هم فراهم می‌آورد. در میزگردی که در محل موسسه فرهنگی و مطبوعاتی

سپهر فرزین
editor@smtnews.ir

کسب همزمان رضایت جامعه تولیدکننده و مصرف‌کننده

کسب رضایت همزمان جامعه تولیدکننده و مصرف‌کننده، کار آسانی نیست و معمولاً به‌دست نمی‌آید. عباس تابش، رئیس سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان در تشریح بیشتر این موضوع، اظهار کرد: تولیدکنندگان مدعی هستند سازمان به آنها اجازه نمی‌دهد نرخ موردنظر خود را روی محصولات اعمال کنند. از سوی دیگر، مصرف‌کننده نیز نظاره‌گر افزایش مداوم قیمت‌هاست. بنابراین این سوال پیش می‌آید که سازمان حمایت، طرفدار مصرف‌کننده است یا تولیدکننده؟ چندی پیش وزیر جهادکشاورزی اعلام کرد تولیدکننده به مصرف‌کننده یارانه‌ده نیست. مخاطب اصلی این صحبت وزیر، من بودم. ایشان به‌طور غیرمستقیم گفتند که سازمان حمایت اجازه نمی‌دهد تولیدکننده، محصولات خود را به نرخ روز بفروشد و از آنجاکه قیمت‌ها پایین است بخشی از درآمد تولیدکننده به مصرف‌کننده می‌رسد.

رئیس سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان در ادامه گفت: من عکس این موضوع را به مسئولان وزارتخانه منعکس کردم. قرار نیست از جیب مصرف‌کننده، نیازهای تولیدکننده برطرف شود. اساساً سوال این است که مرز حمایت از مصرف‌کننده و تولیدکننده کجاست؟ جایی است که حقی از تولیدکننده به جیب مصرف‌کننده و همچنین حقی از مصرف‌کننده به جیب تولیدکننده سرازیر نشود. اینجا خط حمایت از حقوق تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان است.

از سوی دیگر باید پرسید که در حال حاضر ابزار سازمان برای حمایت از تولیدکننده و مصرف‌کننده چیست؟ ابزار حمایتی این سازمان در حال حاضر اساسنامه و قوانین بالاسنی است.

تتها مرجع قیمت‌گذاری محصولات
نوسان نرخ در حوزه‌هایی مانند لوازم خانگی بسیار زیاد است. آیا سازمان حمایت نمی‌تواند در این حوزه‌ها، موثرتر عمل کند؟ رئیس سازمان حمایت در این زمینه خاطر نشان کرد: آیا بازار لوازم خانگی مشمول قیمت‌گذاری است؟ خیر؛ براساس اساسنامه، سازمان حمایت تنها نهاد کارشناسی قیمت در کشور است. اما متأسفانه سازمان‌ها و نهادهای مختلف برای خود قوانین متعددی را ایجاد کرده‌اند. به عنوان مثال، شورای عالی هواپیمایی، نرخ بلیت را مشخص می‌کند. شورای خرید تضمینی محصولات کشاورزی، تنها شورایی است که این محصولات را قیمت‌گذاری می‌کند اما بر خلاف قانون، نماینده مصرف‌کننده در این شورا عضو حضور ندارد. این شورا نیز خود را موظف به قیمت‌گذاری می‌بیند. شورای عالی استاندارد، شورای عالی آموزش و پرورش و ده‌ها شورای عالی دیگر مشغول به قیمت‌گذاری هستند اما همان‌طور که پیش‌تر عنوان شد تنها نهاد کارشناسی قیمت در کشور سازمان حمایت است.

تابش در تشریح بیشتر موضوع گفت: براساس مصوبه سران در ۷ مرداد ۹۷ که به تأیید رهبر معظم انقلاب نیز رسیده بود، همه ابزارهای کارشناسی قیمت، باید در سازمان حمایت کارشناسی می‌شد و پس از آن ستاد تنظیم بازار آن ابزار را ابلاغ می‌کرد. مدت مصوبه یک سال بود. در آن زمان که دوران خروج آمریکا از برجام و اعمال تحریم‌های شدیدتر

عباس تابش

علیه ایران بود، تمام بخش‌ها و نهادهای گوناگون را با یکدیگر هماهنگ کردیم و امور را به خوبی پیش بردیم. بعد از پایان یک سال مهلت مصوبه با سختی بسیار زیاد موفق شدیم آن را برای ۶ ماه دیگر تمدید کنیم. متأسفانه از اوایل سال ۹۹ تاکنون حتی نمی‌دانیم فلان کالا مشمول قیمت‌گذاری می‌شود یا نه؟

تابش تصریح کرد: ما امروز قانونی به‌نام ماده ۲۱ قانون الحاق بخشی از مقررات مالی داریم؛ این قانون دولت را مکلف کرده دستورالعملی را تدوین کند تا براساس آن کالاها به کالاهای انحصاری، عمومی، حساس، ضروری، اساسی و خدمات تقسیم‌بندی شوند. ما در سازمان حمایت این دستورالعمل را تدوین و به دولت ارسال کرده‌ایم. نکته اینجاست که هنوز دولت مصوبه‌ای در این زمینه به سازمان ارائه نکرده؛ بنابراین هنوز نمی‌دانیم کدام کالاها مشمول قیمت‌گذاری هستند و کدام یک مشمول این امر نمی‌شوند.

شورای رقابت حق قیمت‌گذاری ندارد
برخی از کالاها مانند مرغ، گوشت و دیگر اقلام ضروری مردم جزو کالاهای ضروری مردم هستند؛ بنابراین باید مشمول قیمت‌گذاری قرار گیرند. آیا شما برای این کالاها هم منتظر مصوبه دولت هستید؟ رئیس سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان در پاسخ این سوال گفت: در شرایط کنونی مردم براساس قوانین سابق، انتظاراتی از ما دارند. اما نباید فراموش کرد که امروزه آن قوانین ساقط شده‌اند.

برخی بر این باورند که کالاهای یارانه‌ای، مشمول قیمت‌گذاری تئوریک هستند. اگر این ادعا به استناد مصوبه سران مطرح می‌شود باید گفت که مهلت آن مصوبه به پایان رسیده است. اگر هم بر مبنای قانون مطرح می‌شود باید گفت که دولت هنوز دستورالعمل مربوطه را ابلاغ نکرده است.

وی افزود: قانون درباره شورای رقابت به صراحت می‌گوید که این شورا مکلف است کالاهای انحصاری را تشخیص دهد و برای آن دستورالعمل قیمت‌گذاری تدوین و به سازمان حمایت ارائه کند. بنابراین شورای رقابت حق قیمت‌گذاری ندارد، بلکه حق تشخیص و صدور دستورالعمل دارد. اما امروزه می‌بینیم که شورای رقابت مشغول قیمت‌گذاری است. این امر خلاف نص صحیح قانون است. در شرایط امروزی مشخص نیست که این شورا آنالیز قیمتی که برای برخی خودروها در نظر گرفته را بر چه اساسی انجام داده است؟

پیامدهای نگاه دوگانه به اقتصاد
به گفته تابش این شورا مدعی است ضوابط سال ۷۲ سازمان حمایت را داراست. بعد از به روز کردن ضوابط، نرخ تورم را از بانک مرکزی استعلام و سپس اقدام به قیمت‌گذاری می‌کند. امروز، این شورا بخشی از خودروها را به صورت تئوریک و برخی از آنها را به صورت آزاد قیمت‌گذاری می‌کند. آیا خودروهایی که به صورت آزاد قیمت‌گذاری می‌شوند رقابتی هستند؟ با این تفاسیر باید گفت یک آمارشی خاص در کشور اتفاق افتاده است.

رئیس رئیس سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان، بزرگ‌ترین مشکل در کشور را نگاه دوگانه به اقتصاد دانست و گفت: بعضی از سیاست‌گذاران کشور اقتصاد ما را رقابتی می‌بینند و نگاه صرف رقابتی به اقتصاد دارند. از سوی برخی دیگر از مسئولان اقتصاد کشور را اقتصادی قابل مدیریت می‌بینند. به اعتقاد من در شرایط تحریم، اقتصاد باید مدیریت شود. اگر از روند با ثبات تأمین کالا اطمینان نداریم باید اقتصاد خود را مدیریت کنیم. اگر اقتصاد خود را رقابتی کنیم به طور حتم، قیمت‌ها را به قدری بالا خواهند برد که مصرف‌کننده حتماً با مشکلات فراوانی روبرو خواهد شد. پس در گام نخست باید یک نگاه ثابت در کشور ایجاد کنیم.

قیمت تمام‌شده ملاک است
وی گفت: برخی سوال می‌کنند که چرا از نظام قیمت‌گذاری در عرضه محصولات در بازار پیروی می‌کنیم و چرا تعیین قیمت را به نظام عرضه و تقاضا در بازار نمی‌سپاریم؟

برخی دیگر از اصطلاحی غلط با عنوان «قیمت‌گذاری دستوری» در این فرایند استفاده می‌کنند. این درحالی است که هیچ‌جا قیمت‌گذاری دستوری نداریم. ما در سازمان حمایت، بهای تمام‌شده کالا را محاسبه می‌کنیم. در فرآیند محاسبه بهای تمام‌شده کالا تمام هزینه‌های مربوط به کالا و همچنین حاشیه سود منطقی تولیدکننده در نظر گرفته می‌شود. قیمت‌گذاری دستوری به این معنی است که فارغ از اینکه هزینه‌ها و سود تولیدکننده در نظر گرفته شود، نرخ مشخصی را برای کالاها در نظر بگیریم. این در حالی است که ما در سازمان حمایت تمام هزینه‌های تولیدکننده را با یکدیگر جمع می‌کنیم و سود منطقی تولیدکننده را در نظر می‌گیریم.

عباس تابش تصریح کرد: باید توجه داشت که این کار، قیمت‌گذاری دستوری نیست، بلکه حمایت از تولیدکننده است. ما امروز به واسطه نداشتن اختیار تجمیع نظارت بر قیمت‌ها و ورود سازمان‌ها و نهادهای مختلف به فرآیند قیمت‌گذاری با چالش‌های مختلفی روبرو هستیم. اصطلاح جدیدی که این روزها مطرح شده و بیشتر در قانون انتزاع بخش کشاورزی به گوش می‌خورد این است که اگر تمام زنجیره در اختیار یک نهاد باشد بهتر مدیریت خواهد شد.

ابزار قیمت، کافی نیست
در ادامه از رئیس سازمان حمایت سوال کردیم: بنابراین می‌توان ادعا کرد اگر سازمان حمایت به‌عنوان تنها مرجع قانونی قیمت‌گذاری در کشور این وظیفه مهم را انجام دهد و دیگر نهادهای در قیمت‌گذاری نقشی نداشته باشند می‌توان امیدوار بود که شاهد تحولی اساسی در قیمت‌گذاری‌ها باشیم؟
رئیس سازمان حمایت در پاسخ این سوال گفت: نگاهی وجود دارد که فرض را بر آن قرار می‌دهد که فقط با ابزار نرخ می‌توان بازار را تنظیم کرد. این دیدگاه اشتباه محض است. ما در قیمت‌گذاری تئوریک به استناد مصوبه سران انجام می‌دادیم، بسیاری از کالاها را بالاتر از نرخ مصوبه که سازمان

حمایت به آن رسیده بود قیمت‌گذاری می‌کردیم تا چرخ تولید کشور متوقف نشود. تجربه ثابت کرده هر زمان دولت چنین حمایت‌هایی را از تولیدکننده انجام داده تا مقطعی، حرف خود را پیش برده اما این قیمت، پله‌ای برای نرخ بعدی بوده است. بنابراین به این نتیجه می‌رسیم که نگاه صرف تأثیر نرخ بر تنظیم بازار نباید داشته باشیم.

وی افزود: تنظیم بازار فاکتورهای متعددی دارد. نخستین فاکتور تنظیم بازار فراوانی تولید و عرضه کافی است. هر جا عرضه به اندازه نیاز وجود داشت، نیازی به قیمت‌گذاری نخواهیم داشت، زیرا در این صورت رقابت ایجاد می‌شود و در این فرآیند، نرخ منطقی به خودی خود پیدا خواهد شد.

چرخه معیوب توزیع نهاد
رئیس سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان در پاسخ این سوال که آیا می‌توان گفت در این زمینه بازار مرغ می‌تواند مثال خوبی باشد؟ بسیاری از مرغداران بر این باورند که بی‌نیاز از هر نوع دخالت در حوزه تولید مرغ هستند، زیرا بازار مرغ بازاری بسیار رقابتی است؟ تصریح کرد: خیر؛ حاکمیت بر این باور است که اگر ماهانه ۱۴۰ میلیون جوجه‌ریزی انجام شود، نیاز کشور تأمین خواهد شد. در همین راستا بیشتر از حجم موردنیاز، نهاده وارد شده است.

از سویی سیستم قادر به تخصیص درست نهاده‌ها به مرغداری‌های سطح کشور نیست و بخشی از این نهاده در بازار آزاد به فروش می‌رود؛ بنابراین نهاده به اندازه کافی وجود دارد و مشکل به توزیع آن مربوط نمی‌شود.

موافق ارز مرجع هستیم
وی در ادامه افزود: شاید برای برخی سوال باشد که رئیس سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان موافق اختصاص ارز دولتی به برخی کالاهاست یا خیر؟ به عقیده من ارز ۴۲۰۰ تومانی حذف شود، اوضاع کشور ۱۰۰۰ برابر بهتر از شرایط کنونی خواهد شد. سازمان حمایت سال گذشته بهای تمام‌شده کالاها را با ارز نیما محاسبه کرد. نرخ مرغ در سال گذشته با احتساب حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی از نرخ کنونی ارزان‌تر بود. اما بنا به شرایط فعلی که تشخیص آن به سازمان حمایت مربوط نیست، ارز دولتی حذف نشد. سازمان حمایت مجری سیاست‌های موجود است.

حاکمیت نباید در بار چوب بخورد؛ حاکمیت در شرایط کنونی هم چوب نرخ را می‌خورد و هم چوب عرضه نامناسب را. امروزه قیمت‌گذاری مرغ به وزارت جهاد کشاورزی محول شده اما به عقیده من اگر در این شرایط، مرغ قیمت‌گذاری نشود و از سویی با شرایط عرضه نهاده‌ها در بازار، آمارشی خاصی رخ خواهد داد و قیمت‌ها به هیچ‌عنوان در بازار قابل کنترل نخواهد بود.

مجلس شورای اسلامی در اسفند سال گذشته مصوب کرد ارز ۴۲۰۰ تومانی کنار گذاشته شود اما تا امروز که حدود نیمی از سال نیز گذشته این اتفاق رخ نداده است. آیا مجلس قصد ندارد به این موضوع ورود کرده و تکلیف ارز دولتی را یکبار برای همیشه مشخص کند؟